

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om utnämning av lagmän vid försäkringsdomstolen när tjänsterna tillsätts för första gången

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en särskild lag om det förfarande som skall iakttas när tjänsterna som lagman vid försäkringsdomstolen tillsätts för första gången. Avsikten är att försäkringsdomstolen skall uppdelas på avdelningar, som är större helheter än de nuvarande divisionerna. Dessa avdelningar skall kunna specialisera sig på vissa kategorier av ärenden och fungera som resultatenheter. Varje avdelning skall ledas av en lagman vid försäkringsdomstolen. När

lagmanstjänsterna vid försäkringsdomstolen tillsätts för första gången uppstår en situation där alla äldre försäkringsdomare inte får en lagmanstjänst. Till denna del föreslås att det stiftas en särskild lag med bestämmelser om förfarandet när lagmännen utnämns för första gången. Lagen avses träda i kraft den 1 maj 2003, dvs. samtidigt som den av riksdagen den 11 december antagna lagen om försäkringsdomstolen.

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt 2 § i lagen om försäkringsdomstolen (14/1958) finns vid försäkringsdomstolen en försäkringsöverdomare samt äldre och yngre försäkringsdomare. Vid

försäkringsdomstolen finns dessutom läkarledamöter och andra lekmannaledamöter.

Ordinarie domare utnämns av republikens president utifrån statsrådets förslag till avgörande. En tjänst skall innan den tillsätts förklaras ledig att sökas. En tjänst som äldre eller yngre försäkringsdomare förklaras ledig av försäkringsdomstolen.

Domarförslagsnämnden har till uppgift att för statsrådet bereda tillsättningen av tjänsten och göra motiverade framställningar om utnämning till den. Innan

domarförslagsnämnden gör en utnämningsframställning begär den utlåtande om de sökande av den domstol som har förklarat tjänsten ledig. Beslut om försäkringsdomstolens utlåtande fattas i den sammansättning som kallats förvaltningsdivisionen, i vilken försäkringsöverdomaren och försäkringsdomarna ingår.

Till domare kan utnämnas rättrådiga finska medborgare som har avlagt juris

kandidatexamen och som genom sin tidigare verksamhet vid en domstol eller i andra uppgifter visat sig ha de insikter i de uppgifter som hör till tjänsten och de personliga egenskaper som en framgångsrik skötsel av tjänsten förutsätter. Till försäkringsöverdomare kan utnämnas personer som utöver vad som krävs ovan även har ledarförmåga.

Enligt 103 § grundlagen har domare en starkare rätt än andra tjänstemän att kvarstå i tjänsten. Denna rätt innebär att en domare inte kan sägas upp och inte heller utan sitt samtycke förflyttas till en annan tjänst, utom i det fall att förflyttningen beror på omorganisation av domstolsväsendet.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om försäkringsdomstolen och lagstiftning som har samband med den (RP 101/2002 rd), vilken hänför sig till budgetpropositionen för 2003, syftar bl.a. till att försäkringsdomstolens organisation utvecklas så att den blir mer flexibel och specialiserad. Uppdelningen av

försäkringsdomstolen i mindre mer lätthanterliga enheter skall ske så att försäkringsdomstolen indelas i avdelningar.

För ledningen av avdelningarna inrättas nya lagmanstjänster vid försäkringsdomstolen. Till lagmannens uppgifter hör att följa rättspraxis på sin egen avdelning och att

ansvara för att avdelningens resultatmål uppnås. Lagmanstjänsterna blir sådana chefstjänster att det är befogat att bland behörighetsvillkoren nämna ledarförmåga. Tjänstebestämmelserna i fråga om de övriga lagfarna ledamöterna vid försäkringsdomstolen skall också ändras så, att de nuvarande tjänstebestämmelserna äldre och yngre försäkringsdomare frångås och ersätts med den enhetliga tjänstebestämmelsen för försäkringsrättsdomare. Bedömt enligt det nuvarande antalet ärenden kan tre avdelningar inrättas vid försäkringsdomstolen.

Försäkringsrättsdomarna skall i högre grad specialisera sig på ärendena på respektive avdelning. Detta skulle effektivisera handläggningen och förbättra avgörandenas kvalitet. Avsikten är att en lagmanstjänst skall inrättas vid varje avdelning inom försäkringsdomstolen. På motsvarande sätt skall tre tjänster som äldre försäkringsdomare dras in. För närvarande är dessa sju till antalet. Inrättandet och indragningen av tjänsterna genomförs i budgeten för 2003. Alla innehavare av en ordinarie tjänst som äldre försäkringsdomare kan alltså inte få en tjänst som lagman vid försäkringsdomstolen, dvs. som chef för en avdelning. Även om tjänsterna i framtiden kommer att kunna sökas, kan ett fullständigt ansökningsförfarande inte iakttas när de tillsätts för första gången.

I ovan nämnda proposition föreslås att lagen om utnämning av domare (205/2000) dels ändras på ovan angivet sätt så att tjänstebestämmelserna för de lagfarna ledamöterna vid försäkringsdomstolen ändras, dels så att till lagman vid försäkringsdomstolen kan utnämnas personer som även har ledarförmåga. När tjänsterna tillsätts för första gången kan ledarförmåga inte fordras av dem som anmält sig till tjänsterna, eftersom detta inte krävs av de äldre försäkringsdomarna, bland vilka lagmännen utnämns. Det föreslås därför i föreliggande proposition att de personer bland de nuvarande äldre försäkringsdomarna som har den bästa förmågan att sköta uppgiften skall kunna utses till den, med undantag för ansökningsförfarandet skall i övrigt bestämmelserna om utnämning av domare vid förvaltningsdomstolen iakttas så noggrant som möjligt.

I den föreslagna lagens 1 § konstateras att

tillämpningen av lagen begränsas till den situation då tjänsterna som lagman vid försäkringsdomstolen tillsätts för första gången.

Den föreslagna lagens 2 § gäller de äldre försäkringsdomarna vid försäkringsdomstolen. Dessa skall i stället för att iakttä ansökningsförfarande kunna anmäla sig till lagmanstjänsterna. Anmälningsförfarandet begränsas till de ordinarie äldre försäkringsdomarna, eftersom lagmanstjänsterna inrättas i stället för tjänsterna som äldre försäkringsdomare. Såsom framgår av motiveringen till den föreslagna lagen om försäkringsdomstolen kommer uppgifterna för lagmännen vid försäkringsdomstolen att skilja sig från uppgifterna för de nuvarande divisionsordförandena på så sätt att lagmännen förutom lag-skipningsuppgifter också skall sköta uppgifter som hänför sig till ledningen och administrationen av avdelningen. De nuvarande äldre försäkringsdomarna som har den bästa förmåga att sköta uppgiften bör utses till den. Enligt 3 § 1 mom. i den föreslagna lagen skall i fråga om utnämning till en tjänst som lagman vid försäkringsdomstolen i övrigt tillämpas vad som föreskrivs om utnämning av domare någon annanstans i lag. I paragrafens 2 mom. sägs att ledarförmåga inte fordras av lagmän när tjänsten tillsätts för första gången, dvs. 11 § lagen om utnämning av domare tillämpas i dess lydelse vid denna lags ikraftträdande.

2. Propositionens verkningar

Denna proposition har verkningar närmast i fråga om dem som innehar en tjänst som äldre försäkringsdomare vid försäkringsdomstolen. Tre av dessa tjänsteinnehavare kommer att utnämnas till en tjänst som lagman vid försäkringsdomstolen.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2003, dvs. samtidigt som den föreslagna lagen om

försäkringsdomstolen som riksdagen antagit den 11 december 2002.

För att utnämningarna skall kunna göras i tid skall lagen ge en möjlighet att vidta de

åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter redan innan den träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om utnämning av lagmän vid försäkringsdomstolen när tjänsterna tillsätts för första gången

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Denna lag tillämpas när de tjänster som lagman vid försäkringsdomstolen som nämns i lagen om försäkringsdomstolen (/) tillsätts för första gången.

2 §
De som innehar en tjänst som äldre försäkringsdomare vid försäkringsdomstolen kan anmäla sig till en tjänst som lagman vid försäkringsdomstolen.

3 §
I fråga om utnämning till en tjänst som

lagman vid försäkringsdomstolen tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i lagen om utnämning av domare (205/2000).

Vid utnämning av lagmän vid försäkringsdomstolen när tjänsterna tillsätts för första gången tillämpas 11 § lagen om utnämning av domare i dess lydelse vid denna lags ikraftträdande.

4 §
Denna lag träder i kraft den 1 maj 2003.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 20 december 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*